

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΣΤΑΤΟΥ-ΑΓΙΟΥ ΦΩΤΙΟΥ «ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ»
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΤΑΤΟΥ-ΑΓΙΟΥ ΦΩΤΙΟΥ

Στ' αχνάρια της παράδοσης

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΣΤΑΤΟΥ-ΑΓΙΟΥ ΦΩΤΙΟΥ

«ΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΑΤΟΥ»

*Οικονόμου Νεόφυτου Κωνσταντίνου,
εφημέριου ιερού ναού αγίου Κενδέα, Πάφου.*

Το πότε κατοικήθηκε το χωριό Στατός είναι άγνωστο. Δεν μπορεί να γνωρίζει κανείς ακριβώς. Όμως αγόμεθα εις το συμπέρασμα από θρησκευτικά αντικείμενα, ιδίως εικόνες, να υπολογίσομε ότι θα έχει ηλικία πέραν των 400 ετών, διότι οι εικόνες του ναού του αγίου Ζηνοβίου και της αγίας Βαρβάρας, σύμφωνα με τους ειδικούς, είναι ιστορημένες το 16ον αιώνα.

Ο πληθυσμός του χωριού κατά τον 20ον αιώνα αριθμείτο σε 550 ψυχές. Όπως θυμόμαστε από γέροντες που έφυγαν από τον κόσμο τούτο σε ηλικία 80-90 ετών, κατά τα έτη 1950-60 (και που τους διηγούντο κι εκείνων οι πάπποι τους), κατά την περίοδο της επαναστάσεως του 1821 ορισμένοι Έλληνες έφυγαν από τα γύρω χωριά και κατοίκησαν εις τον Στατό φοβούμενοι τους συγχωριανούς τους Τούρκους και εννοούμε χωριά τα οποία ήσαν μισοί Έλληνες και μισοί Τούρκοι, όπως π.χ. τα Βρέτσια.

Ας σημειωθεί εδώ ότι τα Βρέτσια ήταν ελληνικό χωριό με εκκλησία αφιερωμένη εις την Παναγία και ονομαζόταν Κυρά των Βρετσιών. Ο εφημέριος αυτού του ναού κατά το 1821, ίσως και λίγα χρόνια μετά, ελέγετο Ηλίας. Αυτός, ο πατέρος Ηλίας, όταν κατάλαβε ότι η οικογένεια του κινδυνεύει, ιδιαίτερα τα κορίτσια του, τα πήρε νύκτα κι έφυγαν και κατοίκησαν εις το Στατό. Γιατί στο Στατό; Διότι ο Στατός ήτο αείποτε αμιγώς χριστιανικό χωριό όπως αναφέρει και ο Λοΐζος Φιλίππου εις το βιβλίο του «Τα Ελληνικά Γράμματα». Αυτού λοιπόν του πατρός Ηλία η οικογένεια έγινε πολυάριθμη και εξ αυτής της οικογένειας γεννήθηκαν άνθρωποι των γραμμάτων, εκ των οποίων ο πατέρος Βρυώνης ο εγγονός του πατρός Ηλία, που ήτο εφημέριος στο Στατό χρόνια πολλά. Εγγόνια του πατρός Βρυώνη ήτο ο επισήμως διορισθείς υπό της Αγγλίας δημοδιδάσκαλος Δαμιανός, ο οποίος δίδαξε όχι μόνο στο Στατό κατά το 1915 – 20, αλλά και εις άλλας κοινότητας. Αδελφός του Δαμιανού ήτο και ο πολύς εις τα γράμματα Αρχιμανδρίτης του

Θρόνου της Αλεξανδρείας Ανδρόνικος, όστις ήτο αυθυποψήφιος του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Γ' ως Μητροπολίτου Κιτίου.

Το ίδιο έγινε και με το χωρίο Λαπηθιού. Έγινε η εκκλησία των αγίων Κυρήκου και Ιουλίττης τζαμί και τα κτήματα που ανήκαν στη Μονή Χρυσορογιατίσσης κατασχέθηκαν από τον Κουτσιούκ Μεχμέτ και δόθηκαν στο τζαμί δια να έχει εισόδημα ο εκάστοτε χότζας. Εν πάσῃ όμως περιπτώσει οι Στατιώτες στάθηκαν πατριώτες και πιστοί εις την πίστη των προγόνων τους και δια τούτο είχαν και αψιμαχίες με τους μωαμεθανούς της Φάλιας και της Λαπηθιούς. Ας μας επιτραπεί μια παρένθεση εδώ δια να τονίσουμε τον πατριωτισμό της κοινότητας Στατού. Το 1931 στα Οκτωβριανά πολλοί ήχθησαν ενώπιον των αγγλικών δικαστηρίων και όχι μόνον, αλλά ίδρυσαν σύλλογον Εθνικής Νεολαίας και ανέβαζαν επί σκηνής διάφορα σκέτς και δράματα, μεταξύ των οποίων το δράμα «Μάρτυρες και Εκδικητές».

Άλλη οικογένεια που άφησε το καλό στίγμα της είναι η οικογένεια Χατζηνικολή και του υιού του πρωθιερέως Βασιλείου, οι οποίοι οικοδόμησαν εκ βάθρων εξ ιδίων εξόδων την εκκλησία αγίου Ζηνοβίου. Η εκκλησία ήτο χαλασμένη και το είχε τάμα ο Χατζηνικολής, αν τον βοηθήσει ο Θεός και αγοράσει το τσιφλίκι της Ατιάς (παρά το χωρίο Πενταλιά), να κτίσει εκ βάθρων την εκκλησία. Πράγμα που έγινε. Έχει επιγραφή με τα ονόματα των δωρητών. Τα εγκαίνια έγιναν το 1845.

Μια άλλη οικογένεια είναι η οικογένεια Παπαγιάννη. Αυτός καταγόταν από τον Άγιο Παύλο της Πιτσιλιάς. Ενυμφεύθη εις το Στατό γύρω στο 1840 – 45. Αυτού η οικογένεια τα είχε πάντοτε με τους Τούρκους. Ένα παιδί του εξορίσθηκε υπό των Τούρκων εις την Μερσίνα της Μικράς Ασίας, διότι δολοφόνησε έναν Τούρκο που τον συνέλαβε μέσα εις τη μάνδρα του να του κλέπτει τα ζώα του.

Έγινε γνωστό, τον συνέλαβαν και τον εξόρισαν και κανείς δεν έμαθε δια το τέλος του. Ελέγετο Χαράλαμπος και το επίθετό του Λαονικός, επειδή ήτο ταχύτατος.

Από τον Παπαγιάννη καταγόταν ο Χριστόδουλος που ήτοι ιερέας και είχε το οφίκκιο του Οικονόμου και εγγόνια του ο Δανιήλ ο Κυκκώτης και ο τελευταίος εφημέριος του αγίου Λουκά της Λευκωσίας, που ως γνωστό τον έκαψαν οι Τούρκοι την περίοδο του αγώνος του 1955 – 59, ο ιερομόναχος Κορνήλιος Οικονόμου. Εξ αυτής της οικογένειας παρακλάδι είναι ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Α'.

Εδώ πρέπει να αναφέρουμε και κάποιον Ιεζεκιήλ Κυκκώτην εκ Στατού, που σύμφωνα πάντα με το Λούζο Φιλίππου ήτοι ο δάσκαλος της κοινότητας Κελοκεδάρων επί τουρκοκρατίας. Δυστυχώς δε γνωρίζουμε από ποιαν οικογένεια κατήγετο. Αιμοδότης λοιπόν της εκκλησίας του Χριστού η κοινότητα.

Μια άλλη οικογένεια που ήτοι ονομαστή ήτοι η οικογένεια του Πρωτοπαπά της Πάνω γειτονιάς. Ήτοι η οικογένεια των Κεμιτζήδων που είχαν σύνδεσμο με το εξωτερικό. Πιθανώς με τη Μικρά Ασία – Κωνσταντινούπολη.

Θα ήτοι παράλειψη αν δεν αναφέρναμε και την οικογένεια τους Κυριακίδιες που είχαν και το επίθετο Στρατουράδες, που εξ αυτής είναι γόνος ο Μαραθωνοδρόμος Στέλιος Κυριακίδης.

Κατεβλήθη προσπάθεια να αναφέρομε μερικά γεγονότα από μερικές οικογένειες. Υπάρχουν και άλλα γεγονότα από άλλες οικογένειες που δεν τα αναφέρουμε, όχι από περιφρόνηση αλλά χάριν συντομίας.